

- підтримка ліквідності банків переважно за допомогою короткострокового рефінансування, а саме через впровадження внутрішньоденних кредитів, за умови надійного забезпечення;
- підвищення ефективності підтримки банківської ліквідності за допомогою розвитку ринку держаних цінних паперів;
- надання кредитів за адекватною процентною ставкою та на рівних для всіх банків умовах;
- підвищення контролю за здійсненням операцій рефінансування та цільовим використанням кредитних ресурсів через їх облік на субрахунках, відповідно до їх цільового призначення за кожною окремою операцією.

Викладені вище пропозиції сприятимуть формуванню сучасної системи рефінансування, яка забезпечить стабільність банківської системи та дасть потужний поштовх до подальшого розвитку. Недоліки та проблеми у вітчизняній практиці рефінансування, які проявилися під час системної банківської кризи, ще не повністю подолані. Так, потребує додаткового дослідження та доопрацювання чинна нормативно-правова база, механізми рефінансування за кожним окремим інструментом, особливості забезпечення повернення кредитів з рефінансування тощо. Подальші дослідження в цих сферах сприятимуть активізації кредитного ринку та досягненню макроекономічної стабільності в країні.

Література:

1. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика [Текст] : підручник / Б. П. Адамик. – [2-ге видання, доп. і переробл.]. – К.: Кондор, 2011. – 416 с.
2. Положення Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи від 17.09.2015 № 615 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Положення Про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України : постанова Правління НБУ від 13.07.2010 р. № 327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10>
4. Дзюблюк О. В. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія / О. В. Дзюблюк, В. В. Корнеєв, В. І. Міщенко та ін. ; за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : ФОРМ Осадца Ю.В., 2017. – 298 с.

Ярослав ЧАЙКОВСЬКИЙ

кандидат економічних наук

доцент кафедри банківської справи

Тернопільський національний економічний університет

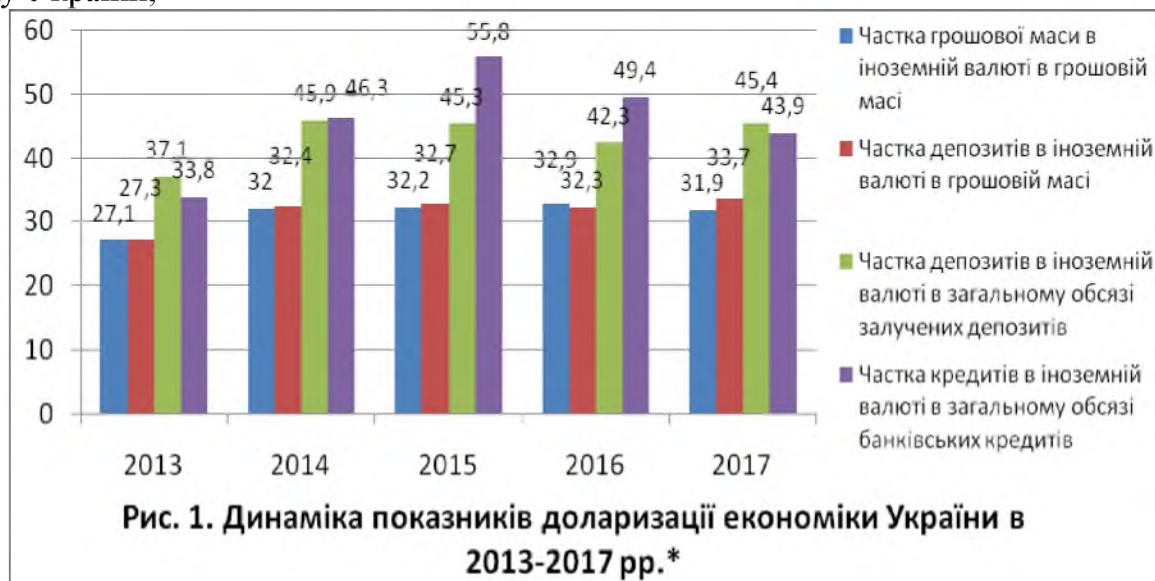
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Валютний ринок відіграє важливу роль у сфері економічних відносин та загалом спричинює значний вплив на динаміку розвитку економіки кожної країни. Сучасні процеси, що відбуваються на валютному ринку, відіграють значну роль в економічному житті держави. Валютна політика може стимулювати або стримувати економічний розвиток держави, впливати на стан окремих секторів і галузей

економіки, підприємств та на місце країни на світовому ринку. У сучасних умовах валютний ринок України характеризується посиленням процесів глобалізації та євроінтеграції, що зумовлює необхідність удосконалення його функціонування та покращення регулювання валютних відносин. У зв'язку з цим питання реформування вітчизняного валютного ринку та механізму формування валютного курсу набувають особливої актуальності.

Проблемами у функціонуванні валютного ринку України є [2; 4]:

- рівень доларизації економіки України є високим, що створює загрозу валютного ризику в різі девальвації національної грошової одиниці. Відповідно до методики Міжнародного валютного фонду рівень за показником співвідношення величини депозитів в іноземній валюті та грошової маси за грошовим агрегатом МЗ доларизації економіки України у 2014-2017 рр. перевищує 30 % (рис. 1). Банківські установи переобтяжені валютними кредитами та депозитами. Іноземна валюта широко використовується у внутрішньому грошовому обігу, що зумовлено інфляційним очікуванням з боку суб'єктів економіки. Доларизація спричиняє залежність від коливань іноземної валюти, яка активно використовується на внутрішньому ринку. Високий рівень доларизації вважається вкрай небезпечним для розвитку країни і свідчить про зростання недовіри населення до національної грошової одиниці та прагнення нагромаджувати іноземну валюту. У зв'язку з цим зниження рівня доларизації економіки є одним з головних завдань Національного банку України;

* Джерело: побудовано на основі даних грошово-кредитної та фінансової статистики [1]

- девальвація національної грошової одиниці. На протязі останніх чотирьох років, з 2013 р. по 2017 р. долар США в Україні подорожчав в 3,33 раза;
- негативне сальдо рахунку поточних операцій, зокрема за 2016 р. становило 1340 млн. дол. США і за 2017 р. збільшилося до 2446 млн. дол. США);
- обмежений рівень міжнародних резервів Національного банку України, що посилює вразливість банківської та фінансової систем і економіки України до несприятливих подій та сприйняття ризиків іноземними та внутрішніми інвесторами.

Нагромаджені проблеми свідчать про те, що нині залишається необхідність проведення ефективної валютної політики і визначення оптимального рівня

валютного курсу. З метою вирішити дані проблеми в сучасних умовах потрібно вибрати оптимальну систему регулювання валютного ринку [2, с. 273].

Так, методами зниження доларизації економіки України можуть стати [3, с. 3]:

- максимальне спрощення офіційних валютно-обмінних операцій, включно із скасуванням фіскальних зборів з таких операцій;
- зниження інфляції та девальвації національної грошової одиниці гривні
- зменшення привабливості іноземної валюти як засобу заощадження шляхом створення альтернативних фінансових інструментів, зокрема цінних паперів.

У 2013-2014 рр. переважав продаж валюти банками населенню [5, с. 157]. У 2015 р. Національний банк України запровадив обмеження на придбання іноземної валюти населенням та пом'якшив адміністративні обмеження на валютному ринку. Тому протягом 2015-2017 рр. виникає від'ємне сальдо (продаж валюти банками населенню мінус купівля валюти банками в населення).

На протязі 2013-2014 рр. та 2016-2017 рр. в Україні спостерігається дефіцит (від'ємне сальдо) рахунку поточних операцій платіжного балансу. Головним джерелом формування негативного сальдо рахунку поточних операцій є постійне, на протязі досліджуваного періоду, з 2013 р. по 2017 р., перевищення імпорتنих операцій з товарами та послугами над експортними. Проте, слід відзначити, що платіжний баланс України третій рік поспіль, за 2015 р., 2016 р. і за 2017 р., зведений з профіцитом.

У 2014 р. Національний банк України перейшов до гнучкого курсоутворення на валютному ринку. Тепер офіційний курс гривні до долара США встановлюється на підставі середньо ринкового валютного курсу на міжбанківському валютному ринку. Перегляд валютного курсу можливий кожного дня залежно від ситуації на валютному ринку. Національному банку України слід забезпечити стабільність валютного курсу гривні.

У 2013-2014 рр. Національний банк України здійснював валютні інтервенції для накопичення міжнародних резервів з метою поступового досягнення їх цільового рівня. Тому в 2013-2014 рр. валютні інтервенції зростали з 5375,4 млн. дол. США у 2013 р. до 11127,0 млн. дол. США у 2014 р. У 2015-2017 рр., після досягнення цільового рівня міжнародних резервів, Національний банк України мінімізував присутність на валютному ринку для досягнення цінової стабільності. Тому в 2015-2016 рр. валютні інтервенції зменшувалися з 4250,84 млн. дол. США у 2015 р., до 3364,4 млн. дол. США у 2016 році та до 3279,3 млн. дол. США у 2017 р.

У 2013-2014 рр. фактично фіксований обмінний курс гривні вимагав витрачання міжнародних золотовалютних резервів для підтримання курсу на незмінному рівні попри об'єктивні макроекономічні тенденції, зокрема стан зовнішньої торгівлі. Як наслідок, у 2014 р. відбулося вичерпання резервів, яке зробило більш нагальною необхідність переходу до гнучкого курсоутворення гривні на початку 2015 р. Реструктуризація зовнішнього боргу та отримання фінансування від міжнародних фінансових організацій надали Україні час для макроекономічної стабілізації, запровадження структурних реформ та збільшення міжнародних золотовалютних резервів. Сприятлива цінова кон'юнктура на ціни на commodities на зовнішніх ринках дали Національному банку України можливість активно купувати валюту для наступного нарощування міжнародних золотовалютних резервів у 2017 р. до 18808,45 млн. дол. США.

21 червня 2018 р. Верховна Рада України прийнята Закон України «Про валюту та валютні операції». Він замінить Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему

валютного регулювання та валютного контролю», який діє з 1993 р. Метою Закону є забезпечення єдиної державної політики у сфері валютних операцій та вільного здійснення валютних операцій на території України. Закон встановлює принципи валютного регулювання, які передбачають зокрема свободу здійснення валютних операцій їх суб'єктами з метою покращення простоти проведення таких операцій, пріоритетності ринкових інструментів валютного регулювання над адміністративними.

Література:

1. Грошово-кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415.
2. Дуда Б. Деякі особливості державного регулювання валютного ринку України [Електронний ресурс] / Б. Дуда // [finance.ua](https://news.finance.ua/ua/news/-/314011/deyaki-osoblyvosti-derzhavnogo-regulyuvannya-valyutnogo-rynku-ukrayiny). – Режим доступу : <https://news.finance.ua/ua/news/-/314011/deyaki-osoblyvosti-derzhavnogo-regulyuvannya-valyutnogo-rynku-ukrayiny>.
3. Жолудь О. Доларизація та чорний ринок валюти в Україні: причини, обсяги, наслідки для економіки та політики [Електронний ресурс] / О. Жолудь, І. Піонтківська // Центр економічної стратегії. – 2016. – 19 с. – Режим доступу : https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Currency-black-market_Research-paper.pdf.
4. Стельмах В. С. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін [Електронний ресурс] / за ред. В. С. Стельмаха. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с. – Режим доступу : <http://pravo.studio/finansyi-obraschenie-deneznoe-knigi/monetarna-politika-natsionalnogo-banku.html>.
5. Химич І. Валютний ринок України: оцінка тенденцій зміни та основні антикризові заходи політики стабілізації [Електронний ресурс] / Ірина Химич, Наталія Юрик, Ірина Котовська // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2018. – Вип. 1 (18). – С. 149-165. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18higzps.pdf>.

Ірина ШАСТКІВ

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Сороківська З.К.

УКРАЇНА ТА МВФ: ІСТОРІЯ ВЗАЄМИН, РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Неухильний процес поглиблення інтернаціоналізації економічного життя об'єктивно підвищує значення зовнішніх джерел фінансових ресурсів для будь-якої національної економіки. Сучасний стан України пов'язаний зі значними викликами зовнішнього та внутрішнього характеру. Наразі Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН, найважливішими з яких є підтримання міжнародного миру та безпеки та зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах, розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру, забезпечення прав людини [3].

Не є виключенням і Міжнародний валютний фонд (МВФ), членом якого Україна є з 1992 року. Беручи до уваги нестабільність української економіки та глибоку економічну кризу, що розпочалась з моменту здобуття незалежності питання кредитування України з боку МВФ піддавалось чисельним засудженням і схваленням. Проти співробітництва з МВФ висловлювались безліч експертів та